

3. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2790-12>.

4. Про Регламент Верховної Ради України Закон України від 10 лютого 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1861-17>.

5. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3166-17>.

6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/280/97- %D0 %B2 %D1 %80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/280/97-%D0%B2%D1%80).

7. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.

8. Про статус депутатів місцевих рад Закон України від 11 липня 2002 року № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>.

Білик Вадим Миколайович, доцент
кафедри поліцейського права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ КАНАДИ Й ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАСАД ЇХНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАЦІОНАЛЬНИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ

Сьогодні в ході євроінтеграційних процесів відбувається активна модернізація управлінської антикорупційної системи в Україні. Безпосередньою однією з ключових підстав створення організаційного фундаменту для антикорупційних інституцій стала ратифікація Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 18.10.2006. Статтею 6 Конвенції передбачено обов'язковість функціонування органу протидії корупційним проявам та забезпечення його належного функціонування зі сторони Держави-учасниці [1].

Аналізуючи діяльність зарубіжних інституцій варто звернути увагу на сучасні організаційно-правові форми роботи антикорупційних структур, їх нормативну основу, напрями реалізації поставлених завдань, механізми міжвідомчої взаємодії, а також порівняти ефективність їх функціонування з урахуванням вказаних факторів. Адже в єдності позитивні та негативні аспекти є лакмусом доцільності потенційних трансформацій національного органу протидії корупції.

З великої кількості провідних держав світу варто виділити одну країну з найвдаліше налагодженим механізмом запобігання, розслідування та покарання за корупційні проступки - Канаду, яка згідно зі статистичними даними Transparency International (Неурядової міжнародної організації по боротьбі з корупцією) є однією з найменш корумпованих країн [2].

Антикорупційна політика Канади забезпечується низкою галузевих нормативно-правових актів [3, с. 46]. Зокрема, Закон про корупцію іноземних державних службовців, який стосується посадових осіб і компаній та криміналізує підкуп іноземних державних службовців для отримання або збереження ділових переваг [4]. Підкреслимо, що в цій країні система компілює одразу декілька механізмів адміністративного запобігання злочинним корупційним проявам, основу яких становлять органи державної влади та посадові особи.

Так, в Канаді з метою запобігання виникненню корупції та реалізації цінностей, етики та політики серед представників державної служби створено Управління цінностей та етики державної служби [5, с. 2].

Генеральним ревізором або омбудсменом проводяться спеціальні перевірки діяльності уряду, за результатами яких він звітує Парламенту. Окрім цього, офіси омбудсмена та їх комісари реагують на звернення громадян про випадки вчинення корупційних правопорушень. Комісарами, на які покладено цю функцію, є Прайвесі Комісар Канади, Комісар з питань навколишнього середовища та сталого розвитку та Комісар з інформації [6].

Також, частина повноважень по нагляду за дотриманням антикорупційного законодавства належить Комітету по аналізу безпеки Канади, що є незалежним урядовим органом, який є підзвітним Парламенту. Специфіка цієї структури відрізняється перевіркою відповідності діяльності поліції, армії, а також Служби безпеки Канади [7]. Зауважимо, що можливо такий спосіб внутрішнього контролю є більш доцільним, аніж представлений в Україні. Адже дії локальних антикорупційних підрозділів державних структур можуть нівелюватися керівництвом власне цієї ж структури.

Підкреслимо, що поряд з адміністративним регулюванням на федеральному рівні, у канадській провінції Квебек функціонує постійний Антикорупційний блок, що діє у складі уряду провінції з метою боротьби з корупцією [8]. Регіональний координаційний орган знаходиться у відомчому підпорядкуванні Міністерства громадської безпеки. Засади діяльності регламентуються Законом про боротьбу з корупцією [9].

До того ж, розслідуваннями правопорушень за сферами виникнення корупції (будівництво, державні закупівлі) займаються окремі спеціалізовані комісії провінцій [10]. Тож, вдруге акцентуємо на галузевому характері реагування на корупційні проступки, який є одним з провідних принципів канадського механізму протидії корупції.

Таким чином, для Канади характерне одночасне залучення декількох форм протидії корупції та адміністративного контролю. При чому, діяльність реалізовується суб'єктами як колегіально урядовими органами, так і одноосібно державними службовцями. Окрім цього, вартою уваги є спеціальна посада Генерального ревізора чи омбудсмена, який виконує роль медіатора між урядом та парламентом країни. Слід також, на нашу думку, імплементувати метод галузевої

ідентифікації корупційних правопорушень, що прискорить швидкість реагування на повідомлення та підвищить рівень ефективності організаційних заходів виявлення корупційних проявів. Відмітимо, внутрішньо та зовнішньоуправлінський аспекти канадського механізму боротьби з корупційними явищами. Позаяк, зразком внутрішнього контролю вбачаємо функціонування спеціалізованого суб'єкта у внутрішніх та збройних силах, а також органах безпеки країни.

Таким чином, проаналізувавши тенденції створення та функціонування органів протидії корупції в Канаді, можемо виокремити наступні особливості, доцільні для імплементації в національний антикорупційний механізм:

1. Делегування повноважень, що стосуються превенції корупційних проступків урядовим підрозділам та їх державним службовцям. Позитивний досвід розподілу превентивних заходів між міністерствами, департаментами та окремими секціями прослідковуємо майже у більшості зарубіжних країн. Аналізуючи досвід Канади, можемо відмітити, що значну частину повноважень інформаційного, представницького, комунікаційного, аналітичного характеру здійснюють декілька суб'єктів виконавчої влади. При цьому, безпосередні повноваження цих суб'єктів виходять за межі сфери протидії корупції, однак остання завжди є предметом їх діяльності опосередковано. Спостерігаємо також різні форми делегування повноважень, такі як відомче делегування, що представлене службами та агенціями виконавчої влади, омбудсменом та ін.; регіональне делегування здійснюється з приводу спеціальних підрозділів (у Канаді - координаційні центри та спеціалізовані комісії) при органах виконавчої влади адміністративно-територіальних одиниць; локальне делегування відбувається через уповноважені підрозділи на підприємствах, установах організаціях. Власне на сьогодні в Україні представлена лише остання ланка, яка до того ж веде не лише запропоновану представницьку лінію діяльності НАЗК, а що більш важливо контрольно-наглядову. Тож, пропонуємо розширити межі потенційної реалізації антикорупційної політики в Україні шляхом делегування повноважень, першочергово, на етапі превенції. З цього приводу слід зазначити, що на законодавчому рівні вже створений фундамент у напрямі делегування повноважень, що стосуються превенції корупційних проступків уповноваженим підрозділам та уповноваженим особам з питань запобігання та виявлення корупції державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

2. Враховуючи досвід Канади пропонуємо впровадити метод галузевої ідентифікації корупційних правопорушень. Метод полягає у встановленні сфери виникнення корупційного прецеденту та активізації процедури розслідування. Особливість притягнення до відповідальності посадової особи має відбуватися в межах вертикалі виконавчої влади, безпосередньо, у цій сфері за участю уповноважених підрозділів та уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції

державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій. Таким чином, система уповноважених підрозділів, що наділена контрольними повноваженнями формуватиме потужний аналітико-статистичний каркас для дослідження причин виникнення, шляхів вирішення та профілактики потенційних корупційних правопорушень, фіксуючи специфічні особливості саме їх сфери. Такий підхід у реагуванні на повідомлення інформаторами про корупційні прояви значно оптимізує роботу підрозділів виконавчої влади та дозволить знизити ризик рецидивів за окремими сферами, шляхом ситуаційного аналізу, прогнозування та вжиття необхідних заходів запобігання корупції.

Список використаних джерел

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: підпис. 31 жовт. 2003 р. Верховна Рада України: [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
2. Звіт Transparency International. Індекс сприйняття корупції 2017. Transparency International: [сайт]. URL: https://files.transparency.org/content/download/2172/13704/file/CPI2017_FullDataSet.xlsx.
3. Мендельсон Ф. Звіт щодо протидії та хабарництва в Канаді. 2013. 328 с. URL: http://www.blakesfiles.com/Articles/2013_Blakes_Law_Firm_Anti-Corruption_Review.pdf.
4. Про корупцію іноземних державних службовців: Закон Канади в ред. від 31 жовт. 2017 р. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-45.2.pdf>.
5. Канада: окремі програми боротьби з корупцією. Уряд Канади від 6 черв. 2014 р. URL: [https://www.unodc.org/documents/corruption/Best %20Practices/Canada %20Best %20Practices %20to %20Fight %20Conuption.pdf](https://www.unodc.org/documents/corruption/Best%20Practices/Canada%20Best%20Practices%20to%20Fight%20Corruption.pdf).
6. Офіційний сайт Генерального ревізора Канади. URL: http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/English/admin_e_41.html.
7. Інформаційна сторінка. Комітет по аналізу безпеки Канади: [сайт]. URL: https://web.archive.org/web/20050411032722/http://www.sirc-csars.gc.ca/index_e.html.
8. Офіційний сайт Антикорупційного блоку провінції Квебек в Канаді. URL: <https://www.upac.gouv.qc.ca>.
9. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173): підпис. 27 січ. 1999 р. Верховна Рада України: [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101.
10. Антикорупційний звіт Канади 2017. URL: